

Notat vedrørende overtrædelse af dyreværnsloven

Sagsnummer
55128

Side 1 af 7

Ret&Råd Per Justesen

Advokat
Per Justesen
pju@ret-raad.dk
+45 30 59 16 01

Nærværende notat har til formål at beskrive, hvilke regler der gælder for behandling af dyr i naturnationalparker, herunder at besvare fire konkrete spørgsmål (eksempler) samt redegøre for om den nye bestemmelse i dyrevelfærdslovens § 20 a, som muliggør fravigelse af lovens § 3 og § 9, får betydning for anvendelsen af lovens § 2.

En naturnationalpark kan oprettes på statens områder efter tilladelse fra miljøministeren, jf. naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 1. Efter bestemmelsens stk. 2 skal en naturnationalpark forvaltes således, at naturen så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Ved lov nr. 1177 af 8. juni 2021 om ændring af blandt andet dyrevelfærdsloven blev der indsat følgende bestemmelse som § 20 a:

“§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, der udsættes i en sådan naturnationalpark, og dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn og regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.”

Loven er trådt i kraft 1. juli 2021.

Af bestemmelsens ordlyd fremgår det direkte, at fødevareministeren har hjemmel til i naturnationalparker at undtage bestemte dyrehold og dets afkom fra dyrevelfærdslovens § 3 om omsorgsfuld behandling.

Bestemmelsen lyder således:

“Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.”

Som det fremgår af bestemmelsen, kan der tillige ske fravigelse af dyrevelfærdslovens § 9, stk. 1 og 2, der er sålydende:

“§ 9. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs el.lign. Sådanne dyr skal dog tilses jævnlige.”

At dyrene skal tilses jævnligt betyder, at tilsynet skal ske så ofte, at dyrenes velfærd til enhver tid er sikret, hvilket altså kan fraviges i medfør af dyrevelfærdslovens § 20 a.

Sagsnummer
55128

Side 2 af 7

Udtrykket *fritgående dyr på græs eller lignende* omfatter også dyr, der udsættes til naturpleje.

Om gældende regler fremgår følgende af lovforarbejdernes afsnit 2.5.1.1 om ud-sætning af store planteædere:

”Bestemmelserne i dyrevelfærdsloven er rammebestemmelser, herunder kravene vedrørende tilsyn, og loven hindrer ikke, at dyrene opholder sig udendørs året rundt, forudsat, at der bliver ført tilsyn med dyrene, og at syge eller tilskadedekomne dyr bliver behandlet eller aflivet, ligesom det skal sikres, at dyrene ikke på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet kommer i for dårligt huld. Hvis disse forhold ikke iagttages, kan det føre til uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyrevelfærdslovens § 2, ligesom der vil være tale om en overtrædelse af dyrevelfærdslovens § 3. Det er efter de gældende regler ikke muligt at dispensere fra disse regler i dyrevelfærdsloven.”

Min understregning.

Om heste, herunder heste på græs, fremgår det af forarbejderne afsnit 2.5.1.2, at disse skal tilses mindst en gang om dagen, og at der ikke er mulighed for at dispensere derfor.

Om hjortedyr gælder noget særligt, som ikke behandles i nærværende notat.

Det er altså således, at dyr, som udsættes, er omfattet af dyrevelfærdsloven, hvorfor den, som udsætter dyrene, er ansvarlig for deres velfærd og sundhed.

Dyrevelfærdslovens er dermed til hinder for, at der kan ske begrænset indblanding fra mennesker, hvilket skyldes de ovenfor nævnte §§ 3 og 9.

Hindringen er beskrevet således i forarbejderne til den nye bestemmelse i § 20 a:

”Enkelte bestemmelser i dyrevelfærdsloven er til hinder for, at der kan ske begrænset indblanding fra mennesker. Det drejer sig om lovens § 3, hvorefter enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Endvidere fremgår af lovens § 9, stk. 1, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Dette gælder dog ikke for fritgående dyr på græs. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt, jf. § 9, stk. 2. Bestemmelserne i § 9, stk. 1 og 2, om tilsyn indebærer således, at de enkelte dyr skal tilses henholdsvis daglig og jævnligt.”

Om formålet med adgangen til fravigelse af reglerne i dyrevelfærdsloven er det i lovforarbejderne til lovændringen anført (almindelig del pkt. 1):

Sagsnummer
55128

Side 3 af 7

”Det er hensigten, at de udsatte dyr holdes så ekstensivt som muligt inden for rammerne af den eksisterende lovgivning på veterinærområdet med henblik på, at dyrene kan udføre deres nøglefunktioner i økosystemet. Det foreslås dog, at dyrevelfærdsloven ændres, således at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri bemyndiges til at dispensere fra enkelte regler i dyrevelfærdsloven for så vidt angår dyr, der udsættes i en naturnationalpark, bl.a. regler om tilsyn, hvormed tilsynet med dyrene som udgangspunkt kan ske på bestandsniveau.”

I forarbejderne er der under pkt. 2.5.2 om. ministeriets overvejelser angivet, hvilke dyr det handler om:

”Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at robuste dyrearter, herunder visse kvæg- og hesteracer, under normale danske klimaforhold typisk vil kunne finde føde og tilstrækkeligt ly og læ i naturområder, der har en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer. Jordbundsforholdene skal give dyrene mulighed for at finde passende tørt leje.”

Reglerne i dyreværnslovens §§ 3 og 9 kan således kun fraviges for såkaldte robuste dyrearter.

Om tilsynspligten med disse er det nærmere anført:

”Med henblik på at dyrene i en naturnationalpark skal holdes så ekstensivt som muligt, er det Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at de dyr, der udsættes i en naturnationalpark kan tilses jævnlige på bestandsniveau. Det er dog ministeriets opfattelse, at der skal sikres et tilstrækkeligt tilsyn, så dyrenes velfærd sikres, herunder at f.eks. syge eller tilskadedkomne dyr opdages og enten behandles eller aflives, og at der foretages regulering af bestanden, hvis tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom viser, at der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fordi der ikke er tilstrækkeligt med føde eller mulighed for, at alle dyr kan finde ly og læ m.v. Endvidere er et vist tilsyn nødvendigt for at sikre en effektiv sygdomsovervågning m.v. af bestanden.”

Tilsynspligten er i lovforslagets specielle bemærkninger yderligere beskrevet således:

”Den foreslåede bemyndigelse giver endvidere mulighed for at undtage fra krav om sædvanlig fodring og vanding m.v. af dyr, forudsat at dyrene selv kan finde tilstrækkeligt føde og vand i området og under samtidig iagttagelse af dyrevelfærdslovens § 2 om forsvarlig behandling af dyr.”

Der er altså fortsat en pligt til at sikre et vist tilsyn, hvilket indirekte også følger af dyrevelfærdslovens § 2, der ikke kan fraviges, og som lyder således:

Sagsnummer
55128

Side 4 af 7

”Dyr er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.”

Af § 20 a fremgår det, at reglerne i §§ 3 og 9 fraviges ved **dispensation**.

Om dispensation er det i de specielle bemærkninger anført:

”Såfremt der skal dispenseres fra dyrevelfærdslovens § 3, for så vidt angår krav om fodring, vanding og pasning, og § 9, stk. 1 og 2, for så vidt angår krav om jævnligt tilsyn med de enkelte dyr, vil der således skulle fastsættes specifikke betingelser og vilkår, som forudsætning for en dispensation fra disse bestemmelser således, at dyrenes velfærd sikres.”

Når der meddeles en dispensation, vil der således blive fastsat specifikke betingelser og vilkår med henblik på at sikre dyrevelfærd.

Såfremt der sker tilsidesættelse af et vilkår (betingelse), vil dette være **strafbart**, jf. dyrevelfærdslovens § 56, stk. 4, nr. 5. Det samme vil som hidtil gælde overtrædelse af bestemmelsen i dyrevelfærdslovens § 2.

På den baggrund er det **min vurdering**, at meddeles der en dispensation, vil staten – eller en ansvarlig leder – ikke kunne straffes for overtrædelse af dyrevelfærdslovens §§ 3 og 9, da disse er fraveget, men der vil derimod kunne straffes, hvis der sker overtrædelse af et vilkår for dispensationen, eller hvis overtrædelsen har en sådan karakter, at den er omfattet af dyrevelfærdslovens § 2.

Med til vurderingen hører, at der ikke vil være pligt at føre tilsyn med det enkelte dyr, men at tilsynet som anført ovenfor skal ske på bestandniveau.

De konkrete eksempler

Foreningen stop vanrøgt af dyr bag hegn har sendt fire konkrete eksempler.

Generelt for alle eksemplerne gælder følgende:

Hvis der er givet dispensation til at fravige § 3, betyder det, at der ikke længere er en pligt til at sørge for, at det individuelle dyr huses, fodres, vandes og passes.

Sker der også en fravigelse af § 9, er der ikke længere en pligt til at tilse fritgående dyr jævnligt.

Der er dog stadig en pligt til at foretage et vist tilsyn med bestanden. At tilsynet alene er rettet bestanden betyder, at der ikke længere vil eksistere en pligt til at tilse det enkelte dyr.

Tilsynet skal dog være således, at det sikres, at syge dyr og dyr, som er kommet til skade, opdages, at bestanden reguleres, hvis der mangler mad, vand eller ly, og at der sker sygdomsovervågning af bestanden.

Der skal altså være et vist tilsyn med bestanden; ikke det enkelte dyr.

Eksempel 1:

Bo er dyrlæge og finder en dag en død hoppe med et afkom, den ikke har kunnet forløse selv. Bo kan se hoppen har været død i ca. 4 dage. Han anmelder dette til politiet. Politiet vil ikke i denne situation, kunne rejse sigtelse for svigt, da staten blot er forpligtet til at tilse hver 7. dag, og man tilså hoppen for 5 dage siden, hvor der ingen problemer var.

Af eksemplet fremgår det, at dispensationen er betinget af tilsyn hver 7. dag. Hvis det er tilfældet, vil der ikke være tale om en overtrædelse af dyrevelfærdsloven, da der ikke efter loven er noget at bebrejde den, som var ansvarlig for tilsynet.

Eksempel 2:

Bo ser 4 magre heste ud af 12. Meget markerede ribben, hofter samt halerod. Bo melder til politiet. Da staten kun har pligt til at tilse bestanden, vil der ikke kunne rejses sigtelse, da det gennemsnitlige huld for bestanden var okay. Man vælger så efterfølgende nedskydning af de magre heste. Man kunne også have valgt at flytte dem med henblik på tilskuds fodring.

Hvis bestanden som sådan har det godt, herunder at der er tilstrækkeligt med føde, er der ikke sket en overtrædelse af dyrevelfærdsloven.

Er der ikke tilstrækkeligt med føde, og det er derfor, de 4 heste er udsultede, så skal der ske en regulering af bestanden. Det kan ske ved, at de 4 heste flyttes, eller at de aflives.

I eksemplet er der ikke noget galt med det overordnede tilsyn på bestanden, og det er konstateret, at der er 4 udsultede heste.

Da myndighederne således nu har kendskab til de 4 heste, indtræder der en pligt til at sørge for, at hestene ikke lider, dvs. at de fodres eller aflives.

Det følger direkte af dyrevelfærdslovens § 2, der ikke kan fraviges, og som bestemmer, at dyr skal beskyttes om smerte, lidelse og væsentlig ulempe.

Sagsnummer
55128

Side 6 af 7

Hvis der ikke tages hånd om de 4 heste, er der således en overtrædelse af dyreværnslovens § 2, som kan straffes.

Eksempel 3:

Bo finder et dødt kreatur i et vandhul/ mudderhul. Bo mener den har ligget der i ca. 4 dage. Den har siddet fastklemt i muddret og har ikke selv kunnet komme fri. Bo anmelder, men også her har man tilset flokken for 4 dage siden så ingen sigtelse.

Eksempel 3 er reelt det samme som eksempel 1.

Hvis dyrevelfærdslovens § 3 og § 9 er fraveget, er der ikke længere krav om tilsyn på individniveau, og der har således ikke været en pligt til at se det enkelte dyr.

Det er meningen med muligheden for dispensation, at dyrene i meget vidt omfang skal overlades til sig selv, og det betyder altså, at der ikke er en pligt at løbende at se, om det enkelte dyr klarer sig.

Eksempel 4:

Fødevarerministeren mener det er gavnligt for naturen, at dyrene i nationalparkerne dør af sult og sygdomme uden forløsning, da man ønsker en så naturlig forvaltning som muligt og naturen har brug for ådsler, hvilet allerede står indskrevet i de videnskabelige notater under Miljøministeriet. Ifølge § 20 a, kan fødevarerministeren give denne dispensation, da det hører ind under tilsyn og regulering af dyrene.

Her er det min vurdering, at en sådan dispensation vil være i strid med den forudsætning, der er nævnt overfor om, at der kun kan undtages fra krav om sædvanlig fodring og vanding m.v., hvis dyrene selv kan finde tilstrækkeligt føde og vand.

Der er således ikke hjemmel til at lade dyrene dø af sult.

Dispensationsbestemmelsens indvirkning på dyrevelfærdslovens § 2

Spørgsmålet er, om den nye bestemmelse i dyrevelfærdslovens § 20 a, som muliggør fravigelse af lovens § 3 og § 9, får betydning for anvendelsen af lovens § 2.

Som beskrevet ovenfor giver den nye bestemmelse i dyrevelfærdslovens § 20 a mulighed for at fravige lovens § 3 og § 9, men ikke § 2, som er en beskytter dyr mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe.

Når der sker en fravigelse § 3 medfører det, at pligten til at sørge for, at det individuelle dyr huses, fodres, vandes og passes forsvinder. Hvis der samtidig sker en fravigelse af § 9, er der heller ikke længere en pligt til at tilse fritgående dyr jævnlige.

Det følger af dyrevelfærdslovens § 2, at dyr skal beskyttes mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe. Overtrædelse af bestemmelsen kan straffes.

Fravigelsen af pligten til at sørge for dyr på individniveau, herunder ved tilsyn, betyder, at det ikke sikres, at der er den fornødne opmærksomhed på det enkelte dyr.

Der vil således ikke være en overtrædelse af § 2, hvis et dyr lider, og den ansvarlige ikke ser det.

På den baggrund svækker den nye bestemmelse i § 20 a også bestemmelsen i § 2, som dog vil finde anvendelse, når det konkret er konstateret, at der er dyr, som lider.

Hertil kommer, at et tilsyn, som ikke tager højde for dyrets fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, jf. dyrevelfærdslovens § 3, alt andet lige vil være et ringere tilsyn, selvom lovens § 2 ikke kan fraviges.

København den 27. november 2021

Per Justesen

Advokat (L) og ekstern lektor